

ת הלכות שבת שנישה

לנשים שלא ימלטלוה לשום בצעופים אלא אם כן ניטל חודה ועוקצה מערב שבת (ויחדה אותה) לשם כך (מבעור יום) וישי' (יחוד מעשה) זה שמבעור יום נעשית כלי לענין זה וכן מחט נקובה שניטל חודה וחודה (ויחדה אותה) מבעור יום לשום אותה בצעיף מותר לשום אותה בצעיף בשבת וי' ולצאת בה ג'כ:

(חבר יט)

ששה כמה בהמה יוצאת בשבת וכו' ל"ח סעיפים

א כבר נתבאר בס' רמ"א שאדם מצווה על שבות בהמתו מן התורה ואם בהמתו הוציאה איהו דבר לרשות הרבים אף שיצאת מאליה עבר הוא על מצות עשה של תורה אלא שיש מקצת דברים שדרך הבהמה לצאת בהם בחול אף כשאינה נושאת משוי ודברים אלו חשובים לה תכשיט ומותר שתצא בהם לרשות הרבים בשבת ואלו הם כל דבר שהבהמה משתמרת על ידיו שלא תברח כשהולכת ברשות הרבים כגון רסן וכיוצא בו כמו שיתבאר ואי אפשר לשמרה בשמירה פחותה מזו הרבה ואף שאפשר לשמרה בשמירה פחותה מזו מעט מותר שתצא בשמירה זו לרשות הרבים לפי שכן דרכה בחול לצאת אף בשמירה זו ואף שהיא יתירה לה קצת שהרי אף בפחותה מזו די לה מכל מקום אין דרך העולם לכיין השמירה ולצמצמה א"כ אף שמירה זו שהיא יתירה קצת היא תכשיט לה כיון שדרכה לצאת כך בחול פעמים רבות אף כשאינה נושאת משוי אבל אם די לה בשמירה פחותה מזו הרבה שנמצאת שמירה זו יתירה הרבה הרי היא משוי לה מפני שאין דרכה בחול לצאת בשמירה יתרה הרבה. ואין צורך לומר שלא תצא בכל דבר שאינה נשמרת בו אע"פ שאותו דבר די לשמור בו בהמה אחרת כיון שאינו די לשמור בו בהמה זו אין דרך בהמה זו לעולם לצאת בדבר זה והרי הוא לה משוי גמור:

ב לפיכך הנאקה והיא גמלא נקיבה גדולה ולבנה יוצאת בחטם והוא טבעת של ברזל שנוקבין הוטמה ומכניסין לה הטבעת אבל אינה יוצאת כאפסר שכיון שאינה נשמרת בו הרי הוא משוי לה והלובדקים והוא חמור הבא מן לובין וכן הסוס שלוני יוצאים בין באפסר (פי' קבישמר) בין בפרומביא (פי' פריג) והוא רסן של ברזל ואף שהאפסר די להם אין הפרומביא להם שמירה יתרה הרבה אלא יתרה קצת

יטז מרדכי שם. שילע ס"ה. וראה מהר"ב לס' שא (ד"ה והנה לפ"ה במחש), שמסתפק אי מהני יחוד מבעור יום לרעה מ' התרומה. **יז** ראה אלה רבה מ' שח סק"ז לתוס' מגן. ב ד"ה א.א. **יח** ראה גם לקמן מ' שח ס"ה. **יט** מים מ' שג (היינו כ"כו בשילע) וס' דש.

סימן שח

א מ"ו וי"ג. וראה גם מ' רמ"ד. מ' שבר ס"ה. **ב** מ"א סק"ז ממשננות התוס' נא, ב ד"ה במה. **ג** ראה לבוש מ"א. **ד** שאמר (שמות כג, ב): למען ינוח שורך והמורק (לעיל מ' ורני שם). **ה** רש"י שם ד"ה במה. הובא ב"י ריש חס"י. **ו** משנה ונב' ורש"י שם. מור ושילע מ"א.

ז סעיף ב.
ח ספר התרומה מ' רלו. סמ"ג ל"ח פה (יה, א). רבני ירושה י"ב ח"י (ב, ב). הובא ב"י שם. מ"ו סק"א.
ט כרב נב, א. רמב"ם פ"כ ה"ח. שילע מ"א.
י יר והורה אמר שמאל נא, ב. רמב"ם שם.
יא משנה נא, ב.
יב רבה בר בר חנה שם. ערוך ערך נאקה.
יג רבה בר בר חנה וספרש"י שם ד"ה בממא. שילע מ"א.
יד רב יהודה שם.
טו משנה ובריתא שם.
טז נב' ורש"י שם ד"ה המרא.
יז תוס' נב, א ד"ה אמר. מור ושילע שם.
יח רש"י נא, ב ד"ה באפסר.
יט רש"י שם ד"ה בפני.
כ ראה נב' שם. הגדה בשילע מ"ג.

הלכות שבת שה

הא

והרכס בכך פעמים רבות⁸⁰ ומכל מקום לא יצאו משניהם יחד באפסר ובפרומביא אלא באחת מהן⁸¹ אבל הפרד והגמל וההמור יוצאין באפסר⁸² אבל לא בפרומביא⁸³ מפני שהפרומביא להם שמירה יתרה הרבה ואין דרכם בכך (אבל השור לא יצא באפסר כמו שיתבאר⁸⁴):

ג וכל בהמה היוצאת באפסר אין צריך למשכה באפסר אלא מותר לכוך חבל האפסר סביב צווארה⁸⁵ לנוי ותצא בו שנוי זה דרכה הוא שכן רגילות בחול לכוך האפסר לנוי⁸⁶.

כמה דברים אמורים בנוי כזה וכיוצא בו שהוא הגיל בכל⁸⁷ אבל נוי שאין הגילין בו אלא מקצת אנשים לא תצא בו⁸⁸ כמו שיתבאר⁸⁹ ויש אומרים⁹⁰ שאפילו נוי הרגיל בכל אסור שתצא בו שאין נוי לבהמה ולא התירו לכוך חבל האפסר סביב צווארה אלא ברפיון⁹¹ קצת שיוכל להכניס ידו במהרה בין הכריכה לצווארה כדי למשכה כשתרצה להשטט ממנו שבענין זה הוא רגילות לצאת בחול (ולענין הלכה ברשות הרבים יש להחמיר כסברא האחרונה⁹² אבל בכרמלית שהוא מדברי סופרים יש להקל כסברא הראשונה⁹³) (ואעפ"כ כיון שהוא דבר שאין בו צורך כלל טוב להחמיר בכל מקום כסברא האחרונה):

ד מותר למלטל האפסר או הרסן וליתנו על הבהמה היוצאת בו ואין בו משום איסור מלטול מפני שמוכן הוא לבהמה⁹⁴ ובלבד שלא ישען על ראשה או גופה כשנותנו עליה⁹⁵ כמו שיתבאר⁹⁶:

ה אם קשר חבל בפי הסוס הרי זה משויי לפי שאינו משתמר בו⁹⁷ שהוא נשטט מפיו ואינו דומה לאפסר שהוא קשור בראשו⁹⁸:

ז כל בהמה שעסקיה רעים מותר שתצא בשמירה יתרה ואע"פ שאין בנות מינה צריכות לאותה שמירה ומשויי הוא להן אינה משויי לה כיון שהיא צריכה לכך⁹⁹ ודרכה בכך בחול ומותר שתצא אפילו בב' מיני שמירות כגון אפסר ורסן יחד אם היא צריכה לכך והכל לפי הענין¹⁰⁰:

ז בעלי השיר¹⁰¹ כגון כלבים של ציידים וחיות קטנות¹⁰² שיש להם כמין אצודה סביב צווארה ומבעת קבוע בה ומכניסין רצועה כמבעת ומושכין איתה בה¹⁰³ מותר שיצאו

כא תוס' נא, ב ד"ה או. ב"ה ריש ה"א.

כב תוס' נב, א ד"ה אמר. מור וש"ע שם.

כג רבי ישמעאל בר' יוחי משום אבוי נא, ב. מור (לגירסת הב"י) וש"ע ס"א.

כד ב"ה ד"ה ומ"ש רבנו ומוס', ואלה זמא סק"ב גבי פרד והמור. ש"ע שם ומ"א סק"ב גבי המור. מ"ו

מוק סק"ב גבי נגול.

כה לקמן מוק ס"ב.

כו רב הונא נב, א. מור וש"ע ס"א.

כז רש"י שם ד"ה יוצאין כרובין.

כח ר"ן כ"ה ב"ן שם. לגירסת הדפוסים שלנו.

כט ר"ן שם (בכ, רע"ב).

ל ס"ב. וראה גם מוק ס"ב.

לא תוס' שם ר"ה או ור"ה כמתניתא. ב"ה שם.

לב ראה תהלה לדרו ס"ק א.

לג ראה ב"ה שם.

לד ראה מ"א סק"ו.

לה תוס' נב, א ב"ה אמר. מור וש"ע סוף ס"א.

לו רא"ש פ"ה מוס"י ב. מור וש"ע שם.

לז סעף ג.

לח רמב"ם פ"ב ד"ה. ש"ע ס"ב. לבוש ס"ב.

לט לבוש שם. מ"ו סק"ג.

מ מ"מ פ"ב ה"א וכרבינו נב, א. ש"ע ס"ד.

מא מרדכי רמז שלג בשם ראב"ה (ס' רז). הובא בב"י ד"ה ומוס'.

מב משנה נא, ב. מור וש"ע ס"ה.

מג רש"י שם ד"ה וכל. מור וש"ע שם.

מד רש"י שם ד"ה בשיר. מור וש"ע שם.

בשיר זה לרשות הרבים ויכול למשכן בו¹⁰⁰ כדרכו בחול ומותר גם כן לכרוך הרצועה סביב צווארון¹⁰¹ כמו שנתבאר למעלה¹⁰²:

ף אילים יוצאים לבובים¹⁰³ והוא עור שקושרים להם תחת זכרותם כדי שלא יעלו על הנקבות¹⁰⁴ מפני שדרכם לצאת כך בחול והרי זה כמלבוש להם¹⁰⁵ והרהלות יוצאות שהזנות¹⁰⁶ והוא שקושרין אלתן כלפי מעלה על גבן כדי שיעלו עליהן הזוכים¹⁰⁷ ויוצאות כבולות¹⁰⁸ והוא שקושרין אלתן כבולות למטה כדי שלא יעלו עליהן הזוכים¹⁰⁹ ויוצאות כבונות¹¹⁰ והוא שקושרין בגד סביבן לשמור הצמר שיהיה נקי¹¹¹ והעוים יוצאות צורות¹¹² והוא שקושרין ממלית על ראשי רדיהן¹¹³.

במה דברים אמורים כשקושרם שם כדי שיצטמקו רדיהן ולא יחלבו¹¹⁴ שאז דרך להיות הקשר מהורק יפה¹¹⁵ אבל אם קשרם שם כדי לשמור הלכס כדריהן שלא ימפמף מהן לאיין¹¹⁶ שאז אין דרך להקפיד שיהיה מהורק יפה אסור להניחן לצאת כך בשבת גזרה שמה תפול הממלית מעל רדיהן וישכח ויביאנה בידו לביתו¹¹⁷:

מ החמור דרכו לצאת כמרדעת אף כשאינו נושא משוי¹¹⁸ מפני שטבע החמור הוא קר ואפילו בתקופת תמוז קר לו ולכן נותנין עליו מרדעת לחממו¹¹⁹ ואם קשר לו המרדעת¹²⁰ מערב שבת¹²¹ מותר שיצא בה בשבת שמלבושו היא¹²² אבל אם אינה קשורה לו לא יצא בה¹²³ גזירה שמה תפול מעליו ויביאנה בידו¹²⁴ ובשבת אי אפשר לקשרה לו מפני שכשקושר צריך להתקרב אליו ולישען עליו קצת ונמצא משתמש בבעלי חיים¹²⁵ וזה אסור מטעם שיתבאר¹²⁶:

י אבל לא יצא החמור באוכף אע"פ שקשור לו מערב שבת¹²⁷ מפני שאין האוכף מחמם אותו¹²⁸ ואין דרכו לצאת בו אלא אם כן נושא משוי¹²⁹ ושאר כל הבהמות אף כמרדעת לא יצאו¹³⁰ מפני שאין דרכן בכך אלא אם כן נושאות משוי לפי שאינן צריכות להתחמם כמו החמור¹³¹:

<p>סב רש"י שם ר"ה יוצאות. מור וש"יע שם. סג משמעות לשון רש"י נב, ב ר"ה מרדעת. סד רב פפא נג, א. סה משנה נב, ב. מור וש"יע ס"ז. סו שמואל נג, רע"א. מור וש"יע שם. סז תוס' נג, א ר"ה והוא, בשם רש"י נב, ב ר"ה כדאמרינן. סח משנה נד, ב. מור וש"יע שם. סט גמ' נג, א. ולפי התוס' נד, ב ר"ה מאי כ"ה הגירסא גם בגמ' שם, לבוש ס"ח. ע ירושלמי פ"ה ה"ב, דביאור רמ"א ש"פ ס' ב. והגמ' נב"ב דמ"ט פ"כ ה"י בשם הרשב"א נב, ב ר"ה אלא. שו"ע ס"ח. עא סעוף כב. עב כת"ק דרשב"ג בברייתא נג, א. מור וש"יע ס"ז. עג משמעות רש"י נג, א ר"ה כאן להמנהג. וראה גם ב"ה ר"ה נמי ולא יצא באוכף הגדת הלבוש סוף ס"ז. עד ראה רש"י שם. עה מבלי ל"ת מה ה', א. מור וש"יע ס"ז. כ"ה ר"ה ומ"ש ושאר בהמות. עו ראה ב"ה שם. לבוש ס"ז. וראה לקמן ס"א.</p>	<p>מה משנה שם. מור וש"יע שם. מז רב הונא נב, א. מז סעוף ג. מח משנה נב, ב. מור וש"יע ס"ז. מט רב תנמן בר יצחק נג, ב. מור וש"יע שם. נ תוס' נג, ב ר"ה כאן. לבוש ס"ז. וראה רש"י נב, סעוף ר"ה חזק. נא מור וש"יע שם. נב גמ' שם נג, סעוף. מור וש"יע שם. נג משנה נב, ב. נד גמ' נד, רע"א. נב"ב פ"כ ה"ב. נה משנה נב, ב. מור וש"יע שם. נו גמ' נד, א ורש"י ר"ה שמכבנין. מור וש"יע שם. וראה לקמן ס"ד במוסגר. נז משנה נב, ב. מור וש"יע שם. נח ר"ן שם (בר, ב) ר"ה מנהג. מור וש"יע שם. נט ר"י יהודה במשנה שם, שכן פסקו הר"ף שם (בה, א) ודמנ"ס שם, וכבר בגמ' נד, א. מור וש"יע שם. ס רש"י במשנה שם ר"ה יוצאות. מור וש"יע שם. סא תוס' נג, ב ר"ה כאן בשם דרב פור"ת. וראה לשון רש"י נב, ב ר"ה צורות. מור וש"יע שם.</p>
--	---

הלכות שבת שה

תג

יא מותר ליתן מרדעת על החמור ¹⁰ בחצר ¹¹ מפני הצינה ¹² ובלבד שלא יצא בה ⁹ כיון שאסור לקשרה לו ⁸ אבל על הסוס ⁷ ושאר הבהמות ⁶ אסור ליתן מרדעת כלל אפילו בחצר מפני שנראה כאילו רוצה להטעינו משו ⁵ וגם הוא מורה שלא לצורך ⁴ כיון שאין לו צער מהצינה ³ ואף שיש לו תענוג מחימום המרדעת לא התירו לטרוח בשבת בשביל תענוג הבהמה אלא בשביל צערה ² כמו החמור שיש לו צער מצינה אפילו בתקופת המזון ¹ ובשעה שהקור גדול ואנו רואים שיש צער להסוס וכן בימות החמה אם הווכיזים רבים ומצערים להסוס דינו בחמור ומותר להניח עליו מרדעת ⁹ אבל אסור להניח אוכף על גבי החמור כיון שאינו מהממו ואין צריך לומר על גבי סוס ⁸ ושאר בהמות ⁷ שאינן צריכות חימום כלל.

ובהמה שהיה עליה אוכף או מרדעת אסור להסירן מעליה ³ בין שהיא חמור או סוס או משאר בהמות מפני שזהו מורה שלא לצורך ² ואפילו אוכף שעל גבי חמור שבא מן הדרך ונתייגע וצריך להסירו מעליו לצננו לא ימלנו מעליו בידו ¹ שאף שיש לו קצת צער מחימום המשויו של האוכף ³ מכל מקום מאוליו יצמנן כשנוחה ⁴ שהחמור מבעו קר שאף בתקופת תמוז קר לו ⁵ אלא אם הוא רוצה לצננו מיד מתיר מתחתיו את החבל שהאוכף קשור בו ⁶ ומולך ומביא את החמור בחצר עד שיפול האוכף מאוליו ⁷:

יב אין תולין לחמור מרסקל ¹ והוא סל מלא שעורים שתולין לבהמה כצוארה ונותן פיה לתוכו ואוכלת ותענוג בעלמא הוא שלא תצטרך לשוה צוארה לארץ ² ואסור לטרוח בשבת בשביל תענוג הבהמה ³ אבל עגלים וסוּחיים שצווארן קצר ומצטערים לשוה לאכול מעל גבי קרקע מותר לתלות להן מרסקל כצוארן בחצר ⁴ אבל לא יצאו בו ⁵ שמשויו הוא להן ⁶:

יג לא יצא הסוס בונב שועל ¹ שתולין בין עיניו שלא תשלוט בו עין הרע ² ולא בהורית שבין עיניו ³ שעושים לו לנו ⁴ שנוי זה אינו רגיל בכל אלא מקצת אנשים

צג ב"י שם (במפז). וראה תהלת להר"ם ס"ק ו.
צד ברייתא שם. מור וש"ע סי"ב.
צה מ"ז סק"ו.
צו רש"י שם ד"ה כאן להמתה.
צז רב פפא שם.
צח הגהות מינימות פ"ב א' פ"א בשם סמ"ג שם. שו"ע שם.
צט ברייתא שם. מור וש"ע שם.
ק שמואל ג', א. מור וש"ע סי"א.
קא רש"י שם ד"ה מרסקל.
קב ראה לבש סי"א. והוא ע"פ ר"י בתוס' שם ד"ה מהו. וראה גם לעיל סי"א.
קג ברייתא וגמ' שם ורש"י ד"ה קפנים. מור וש"ע שם.
קד ברייתא שם. שו"ע שם.
קה לבש שם.
קו ברייתא ג', א. מור וש"ע סי"א.
קז רש"י שם ד"ה בונב שועל. מור וש"ע שם.
קח ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קט רש"י שם ד"ה והורית. מור וש"ע שם.

עז רב חייא בר רב אשי ג', א. מור וש"ע סי"ח.
עח רש"י שם ד"ה מהו מור וכ"י ד"ה ומותר ליתן.
עט רש"י שם. ש"ע שם.
פ רש"י שם. ב"י שם.
פא כרמל"ק סי"א.
פב סמ"ג ל"ג מה (יה, א). ש"ע שם.
פג מ"ז סק"ו.
פד ב"י ד"ה כמפז (במפז). מ"ז שם. מ"א סק"ג וראה גם רש"י שם ד"ה איתוכיה.
פה תוס' שם ד"ה מהו בשם ר"י.
פו ב"י שם. לבש סי"ח. מ"ז שם.
פז כשמואל בגמ' שם, מרדעת מותר מרסקל אסור, וכפירוש ר"י בתוס' שם. וראה גם לקמן סי"ב.
פח גמ' שם.
פט מ"ז סוף סק"ו.
צ סמ"ג שם. מור וש"ע שם. וראה ב"י שם שזה פשוט בגמ'.
צא ראה מ"ז סק"ג.
צב ברייתא שם ורש"י שם ד"ה איתוכיה. סמ"ג שם. ש"ע שם.

הלכות שבת שה

עושים כן^ק ולא יצאו עוים בכים שבדדיהן^{קא} שקושרים אותו כרי שלא יסרמו דדיהן בקוצים^{קב} שהיו דדיהן גסים^{קג} גורה שמא יפול הכים ויביאנו בידו שאין דרך לקשור יפה כים זה בקשר מהורק^{קד} ולא תצא פרה בחסום שבפיה^{קטו} שהחסמן פיה שלא תרעה בשדות אהרים^{קסו} שכיון שאינו שמירת גופה הרי זה משוי^{קצו} ולא תצא כל בהמה בסגור שנועלים כרגליה שלא תנגף^{קצו} גזירה שמא יפול מרגליה ויביאנו בידו^{קס} אבל יוצאת כאגד שעל גבי המכה ובקשקשים שעל גבי השבר^{קכ} והם שני לוחות שקושרים סביב עצם השובר שלא ינוד אנה ואנה עד שיתחבר^{קכא} ויוצאת בשיליא המודולדת כה^{קכב} שיצתה מקצתה ותלויה בה^{קכג}:

יך זוג תחלו בצואר בהמה^{קכד} או כלבים ותחלים ועופות^{קכה} אם פוקקו^{קכו} בצמר או במינכן שלא יקשקש העינבל כתיבו^{קכז} ולא ישמעו קול של שור^{קכח} כדרך הווגין מותר שתמיל כוזג זה כחצר^{קכט} אבל לא תצא בו לרשות הרבים^{קל} אפילו היא עיר המעורבת^{קלא} בין אם הוא בצוארה בין אם הוא ארוג^{קלב} בכסותה^{קלג} (פירוש כגון סוסים מעולים^{קלד} שמכסים אותם בכסות כרי שלא ימנפו^{קלה} ואין כסות זו חשובה משוי כיון שדרכם בכך וכמ"ש למעלה^{קלז} ברחילות הכבונות) מפני מראית העין^{קלז} שנראה כאלו מוליכה לשוק למכור שאז הוא דרך לתלות להווג לנאותה בפני הקוגים^{קלח} אבל כחצר אין שם רואים שיחשדוהו^{קלט} ואף שכל דבר שאסרו חכמים מפני מראית העין אסרו אפילו בחדרי הדרים^{קמ} מכל מקום כאן שאף אם יעשה כן במקום רואים לא יהשדוהו באיסור של תורה אלא באיסור מקח וממכר שהוא מדברי סופרים^{קמא} לא התמירו כל כך לאסור אף במקום שאין רואים^{קמב} וכן הדין בכל כיוצא בזה.

(חסר כאן. עיין מג"א^{קמג} ואלוה זוטא^{קמד} ומדרכי^{קמה} ודרכי משה^{קמו} וצ"ע בס' התרומה^{קמז}):

קלג ברייתא נה, א. מור וש"ע שם.
קלד ראה רש"י על ה"ף שם (כו, ב. וז"ה בר"ן שם ר"ה תניא): כמות שעושים למסום (מעלים) – הגהות הב"ח) שלא ינפון.
קלה רש"י ר"ן שם.
קלו ס"ה וש"נ.
קלז ראה נגז' נה, סוג"ב ורש"י שם.
קלח נגז' ורש"י נה, א ותוס' ד"ה מיה. וז"ה ברש"י סה, סוג"ב. וראה נה לעקן ס' חקמו ק"א סק"ג. וראה לעקן ס' חקמב ס"ד גבי מכו המעורב.
קמ רב דודא אמר רב בנגז' שם וש"נ.
קמא ראה לעקן ס' שו ס"ד וש"נ.
קמב מ"א ס' שא סק"ג, ע"פ תוס' כתובות ס, סוג"א, הובא בב"י ס' שלו ר"ה צינור. וראה גם לעיל ס' שא סג"ג.
קמג ריש סק"ג, שהביא אסור ס' (ל"ח דה, ה) (א) שאסור ברה"ר גם משום משוי. ומשפז הגבויים (כה, ב אות א) (א) שלפ"ז אסור אף בכלבים. והתולים ועופות.
קמד ס' ק ד (ואילוי רבה ס' ק ס), שמש' התרומה (ס' רלז) נראה שאף למען של נראה כמוליכה בשוק אסור בתרגול.
קמה רמז שלה, שכתב כדברי ס' התרומה לענין תרגול.
קמו ס' ק ב, שהביא מדרכי הג"ל.
קמז ס' רלז: ויכול להיות ובהנחה אסורה מוג פקוק להדר' משום משוי, כמו רצונך בצוארה ובקרניה ראסור משעם זה, ולרואה דמלוא מטא דאילי להנא,

קי רש"י א שם ר"ה לא יצא בשם יש מפרשים. הובא בגמ"ז פ"ב ה"ג. וראה גם לעיל ס' ג.
קיא ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קיב רש"י שם ר"ה בכים שבדדיהן. מור וש"ע שם. וראה גם ברייתא נג, ב.
קיג רש"י שם. וראה גם ברייתא שם.
קיד ראה תוס' שם ר"ה כאן. וראה לעיל ס' ח.
קטו ברייתא נג, א. מור וש"ע שם.
קטז רש"י שם ר"ה בחסום. מור וש"ע שם.
קצו רש"י שם ר"ה וזה. לבוש ס' א.
קח ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קיט רש"י שם.
קכ ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קכא רש"י שם ר"ה קשקשי.
קכב ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קכג רש"י שם ר"ה ובשיליא. מור וש"ע שם.
קכד ברייתא נג, א. מור וש"ע ס' א.
קכה שלפי הגבויים כה, ב אור א ברעת המג"ג ל"ח סה (ה, א). הובא במ"א סק"ג.
קכו ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קכז רש"י שם ר"ה ופוקקין.
קכח מ"א ס' מק פס"ה. וברלקמן ס' שלח ס' א. וראה גם לעיל ס' שא סכ"א.
קכט ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קל משנת נה, ב. מור וש"ע שם.
קלא מ"א ס' מק סק"ג.
קלב תוס' שם ר"ה משום.

הלכות שבת שה

תה

מז לא תצא בהמה בחותם בין שהוא בצוארה בין שהוא בכסותה ^{קמ} גזירה שמה יפסק ויפול ויביאנו בידו ^{קמ} ואפילו הוא ארוג בכסותה שלא חלקו הכמנים ^{קמ}:

מז לא יצא הגמל במטולטלת ^{קמ} והוא כמו בר קטן מלא מוכין שנתנין תחת זנבו שלא תשחית הרצועה את הבשר ^{קמ} גזרה שמה יפול מעליו ויביאנו בידו ^{קמ} ואפילו אם הוא קשור לו בנבגו ^{קמ} הוששים שמה ישמט ויפול ^{קמ} אלא אם כן קשור לו בנבגו ובתמורתו ^{קמ} שבין שקשור בשניהם אין לחוש שיפול ^{קמ} וכן אם קשור בשלייתה ויצאה בו ^{קמ} שבודאי לא תנתחנו שיפול מעליה מפני שיכבא לה אם תנתחנו ^{קמ}:

יז לא יצא הגמל עקוד ולא הגול וכן שאר כל הבהמות ^{קס} ואיזה עקוד שקושר ידו אחת עם רגלו ורגלו שבוכף רגלו אחת למעלה וקושרה שם ^{קס} כדי שלא ילך אלא על ג' רגלים ^{קמ} שלא יוכל לברוח ^{קס} (גזרה שמה יפול החבל מעל רגליו ויביאנו בידו):

יח לא יקשור גמלים זה בזה ^{קס} והוא תופס בידו אפסר הראשון וכולם נמשכים על ידו ^{קס} ואפילו אינו אלא שנים ^{קס} ואפילו היו קשורים זה בזה מערב שבת לא ימשכם כן בשבת ^{קס} אפילו היא עיר המעורבת ^{קס} מפני שנראה כאילו מוליכם לשוק למכור ^{קס} אבל אם תופס כמה אפסרי גמלים בידו מותר ^{קמ} וכן שאר כל הבהמות ^{קס} (ועיין ביו"ד סימן רצ"ז ^{קמ}):

יט המוציא בהמה ומושכה בחבל האפסר צריך לזוהר שלא יצא ראש החבל מתחת ידו טפח למטה ^{קמ} מפני שדומה כמו שנושא חבל טפח זה בידו ואינו נראה שהוא מהאפסר שעל הבהמה ^{קמ} ומכל מקום אם הוציא טפח אחר מתחת ידו לא עשה איסור אלא אם כן הוציא כ' טפחים אלא שלענין מעשה צריך להחמיר שלא יצא אפילו טפח אחד מידו ^{קמ} וצריך שהחבל שבין ידו לבהמה יהיה גבוה מן הארץ טפח או יותר הדיינו שיהיה שלא להניח הרבה מן החבל בין ידו לבהמה ^{קמ} כדי שלא יכבדו כל כך באמצעו עד שגיע בטפח הסמוך לארץ ^{קמ} כדי שתהא נראית הבהמה נמשכת בו

קסד משנה נד, א. מור וש"ע ספ"ו.
קסה ש"ע שם.
קסו משמעות מור וש"ע שם.
קסז רמב"ם פ"ב ה"ט. וראה נ"מ שם.
קסח ראה לעיל ס"ד וש"ג.
קסט נ"מ וש"י שם. מור שם. וראה רמב"ם שם.
קע ב"י ד"ה ולא יקשור, מרב"י רמב"ם שם ור"ן (פה), א) ד"ה מתני' לא יצא ורובנו ירוחם נ"ב ח"י (פ, ד).
 וש"ע שם.
קעא משמעות דב"י שם.
קעב ס"י זה בשוע"ר לא הניע לדינו, וראה בש"ע שם
 ס"א וברמ"א שם ובפ"ו מק"ד וש"ך מק"ן.
קעג שמואל נד, מר"א ורש"י שם ד"ה שלא יצא. מור וש"ע ספ"ו.
קעד רש"י שם. ש"ע שם.
קעה ב"י ד"ה ובלבד כתנא דבי שמואל בנג' שם ולא פליגי.
קעו בריתא ונגרא שם ע"ב ופירוש רש"י ד"ה בהכלא. מור וש"ע שם.
קעז מור וש"ע שם.

או כיון שזוהר לא היו משי, והוא הדין תרנגול אמור לדוות בצוארו בשבת זוג אפילו בחצוי או היו משמיע קול ואפילו פקוק וסתום אמור לצאת ב"ה כמו בהמה.
קמא ברייתא נד, א. מור וש"ע ס"ב.
קמב תוס' שם מר"ה לא תצא.
קמג ראה תוס' שם ד"ה ה"ב"ע שכתב כן גבי עבד, וראה אליה רבב מק"י שהוא הדין בהמה.
קמא משנה נד, א. מור וש"ע ס"ב.
קמב רש"י בנג' שם ד"ה בשלייתה. מור וש"ע שם.
קמג רש"י בבישנה שם מר"ה מנוולטלת. לבוש ס"ג.
קמד ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קמה משמעות רש"י שם ד"ה בנבגו.
קמו ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קמז רש"י שם. וראה גם לבוש שם.
קמח רבב בר רב הונא שם.
קמט רש"י שם ד"ה בשלייתה. מור וש"ע שם.
קסא משנה נד, א. מור וש"ע ס"ד.
קסב רב יהודה שם. מור וש"ע שם.
קסג רש"י שם ד"ה די על גב ורזנו. מור וש"ע שם.
קסד רש"י שם. וז"ה ברש"י שם במשנה ד"ה לא עקוד.

שאל"כ אין נראה שאוחז ראש האפסר כידו אלא חבל אחר^{קס} ואם החבל ארוך הרבה יכרך אותו סביב צווארו^{קס} כמו שנתבאר למעלה^ק:

כ לא יצא החמור בסולם שבצווארו^{קא} והם לוחות שקושרים סביב צווארו שלא יוכל להכך מכתו^{קכ} בשינוי ולוחות אלו חשובים יותר מקשקשים שעל גבי השבר ואם יפלו מעליו יהוים עליהם ויביאם בידו^{קכ} לכן לא יצא בהם^{קכ} וכן לא יצא ברצועה שברגלו^{קכ} והוא כמין טבעת עבה שעושים מקש וקושרים ברגלי הבמה שפסיעותיה קצרות ומכה רגליה זו בזו ועושים לה זה להגן שלא תכה זו בזו^{קכ} ואין התרנגולים יוצאים בחומין שקושרים ברגליהם^{קכ} שלא יתחלפו כאחרים^{קכ} ולא ברצועה^{קכ} קצרה שקושרים בה שתי רגליהם יחד כדי שלא יוכלו להרים רגליהם להתניז^{קכ} שלא ישברו את הכלים^{קכ} ואין האילים יוצאים בעגלה קטנה שתחת אליותיהם^{קכ} שעושים להם כן שלא תלקה האלה בסלעים ומרשים^{קכ} כשתהא נגרת כארץ^{קכ} ואין העוים יוצאים בעין ידוע שנותנים בחוטמתיהן כדי שיתעטשו ויפלו התולעים שבראשהן^{קכ} שבכל אלו יש לחוש שמא יפלו ויביאם בידו^{קכ} ולא יצא העגל בעול קמן שנותנים על צווארו^{קכ} שיהא למוד לכוף ראשו לכשיגדל^{קכ} ולא בזמם שמנחים בפיו של עגל כדי שלא יינק מהפרה כשהיא במרעה^{קכ} (שכיון שאינו לשמירת גופו משום הוא לוי').

ולא תצא פרה בעור^{קכ} שרץ שנימוי חרץ כמחט^{קכ} וקושרים עורו בדרי הבמה^{קכ} שלא יינקוה שרצים^{קכ} ולא ברצועה שקושרים לה בין קרניה^{קכ} בין שקשרה לשימור^{קכ} דהיינו לאחזה ולמשכה^{קכ} כשתרצה לברוח בין שצבעה וקשרה לה לנוי^{קכ} מפני שנוי זה אינו רגיל בכל והיה הוא משווי^{קכ} ושימור אין הפרה צריכה כלל שאין דרכה לברוח^{קכ} וכן הדין מותר^{קכ} ולכן לא יצאו שור ופרה בחבל שבצווארם שמשיי הוא להם אבל עגלים מותר מפני שהם מודדים בקל^{קכ} וצריכים שמירה ודרכם לצאת באפסר לפעמים: **כא** הבמה יוצאה בקמיע שהוא מומחה^{קכ} אבל לא בקמיע שלא נתמחה^{קכ} עדין^{קכ}

ס' רפא (ע' רוצו), וספר התרומה ס' רלו, והגהות מיימוניות פ"ב אות ל' שו"ע שם.
 ר ספר התרומה שם. הגהות מיימוניות שם.
 רא משנה שם. מור וש"ע שם.
 רב רש"י שם ר"ה קופר.
 רג רש"י שם. וראה לשון השר"ע שם.
 רד רש"י שם. מור וש"ע שם. ולכאורה כ"ה גם ס' התוס' שם בגמ' ר"ה רלא. וראה רש"י בגמ' ר"ה דלא למצירה.
 רה משנה שם. מור וש"ע שם.
 רז רב נב, א. מור וש"ע שם.
 רז רש"י שם ר"ה לשער.
 רח רש"י שם ר"ה לנוי.
 רט ר"ן שם (כד, רע"ב). מ"ז שם ה"ג. וראה גם לעיל ס"ג.
 יג הגהות מיימוניות שם אות נג. וראה גם רש"י שם ד"ה אפור.
 יזא ד"מ אות ג נשם אור יזעק ח"ב ס' פג אות פז.
 יזב ספר התרומה ס' רלו. הגהות מיימוניות שם מדהיא ענינא רבי רב הונא שם. שו"ע סוף ס"ז.
 יזג גמ' נג, רע"ב. כ"י סוף הסי' רמ"א ס"ז.
 יזד בריתא שם מוע"א. כ"י שם. רמ"א שם.

קצח ראה רש"י שם.
 קצט שור וש"ע שם.
 קפ סוף ג.
 קפא משנה נ"ד, ב. מור וש"ע ס"ז.
 קפב גמ' שם. מור וש"ע שם.
 קפג רש"י שם ר"ה רלא הדי.
 קפד רש"י בגמשה שם מדר"ה א"פ.
 קפה משנה שם. מור וש"ע שם.
 קפז גמ' רש"י שם ר"ה לנרוא. מור וש"ע שם.
 קפא משנה שם. מור וש"ע שם.
 קפב גמ' רש"י ר"ה רלא לחלפן.
 קפט משנה שם. מור וש"ע שם.
 קצ רש"י בגמ' שם ר"ה רלא ליתברו.
 קצא גמ' שם. מור וש"ע שם.
 קצב גמ' משנה שם. רש"י ר"ה ענלה. מור וש"ע שם.
 קצג גמ' רש"י שם ר"ה רלא לירמפן.
 קצד רש"י בגמשה שם ר"ה ענלה.
 קצה משנה שם ומרבד הונא בגמ' שם. מור וש"ע שם.
 קצו רש"י בגמשה שם מדר"ה א"פ.
 קצז משנה גמ' שם רש"י ר"ה בר נירא. מור וש"ע שם.
 קצח רש"י שם.
 קצט כ"י סוף הסי' בשם סמ"ג ל"ח סה (יה, א), וסמ"ק

הלכות שבת שה

תז

לבהמה אע"פ שנתמחה לאדם דמי מפני שהאדם יש לו מולד דמי ומלאך המליץ עליו דמי למעלה ומולו מסייע לו שיועיל לו הקמיע הזה מה שאין כן לבהמה דמי:

כב כל דבר שאסור שתצא בו הבהמה לרשות הרבים מפני שהוא משוי לה אסור שתצא בו לברמלית מדרבי סופרים דמי לדברי הכל אף שהיא הוצאה שלא כדרכה כמ"ש בס' ש"ג"כ ביציאת האשה וכל דבר שהוא הכשוי לה לפי שדרכה לצאת בו בחול אלא שאסור שתצא בו בשבת מדרבי סופרים משום גזירה שמא יפול ויביאנו מותר שתצא בו לברמלית להמתירין כן בתכשוי אדם כמ"ש שם אבל להאוסרים שם הוא הדין שאסור גבי בהמה וכבר נתבאר שם דמי שכל אדם יש לו להחמיר לעצמו כדברי האוסרים אבל לדברי הכל מותר שתצא הבהמה בהצר (אפילו בדבר שאסור שתצא בו מן התורה) דמי שאף שיש אוסרים באדם אף בהצר משום גזירה שמא ישכח ויצא בו לרשות הרבים כמ"ש שם מכל מקום בבהמתו לא החמירו לגזור כל כך דמי לדברי הכל:

כג אין רוכבים על גבי בהמה דמי ולא נתלים עליה דמי ולא נשענים עליה דמי שאין משתמשין בבעלי חיים כל עיקר דמי שכללו חכמים כל שימוש בבעלי חיים בכלל גזרת הרכיבה דמי שגזרו עליה משום שמא יבא לחתוך וזמורה דמי מאלו המחומרים כדי להנהיג בה הבהמה דמי שרוכב עליה דמי ואפילו בצדי הבהמה אסור להשתמש דמי כגון לשפוף התינוק בצדי גבה דמי כדי לשעשעו דמי וכן להסמך לצדה דמי אבל צדי צדדין דמי כגון שדברי אחר דמי מונח על צדי גבה או על שאר צדדיה דמי והוא משתמש בצדי אותו דבר דמי הרי זה מותר אבל אסור להשתמש על גבי אותו דבר המונח על צדה דמי מפני שהוא כמשמש על צדה משום.

לפיכך קרון שהבהמה מוליכה אותו בתוך התחום דמי אע"פ שנכרי מנהיג הבהמה אסור ליכנס לקרון דמי מפני שידות הקרון הן על צדי הבהמה והידות עם גוף הקרון הכל דבר

רטו גמי' שם רע"ב. כ"י שם. רמ"א שם.	רלא רמב"ם שם. מ"א סק"י. וראה גם לקמן ס' שלש שם.
רטז גמי' שם.	רלב לכאורה הלא כמ"א ס' ערה בתרוץ הב' (וראה לעיל שם ס"ד הלא בתרוץ הא' אבל ראה לקמן ס' תלא ק"א סק"ב).
רז רש"י שם ר"ה מוליד.	רלג שבת קנה, (ב) [א] מור ושיל"ע שם.
ריח גמי' שם.	רלד טיבה דקא משפטיה ליה לבריה שם קנר, ב.
ריט ראה תוספת שבת סק"י. וראה דברי מנחם נא, ב. וברן יוסף אות קצנ. חקרי הלכות ח"א י, ב.	רלה רש"י שם ר"ה דמשפטיה.
ריכ סק"י ב.	רלו רמב"ם שם.
ריכא סוף סב"ג.	רלז שבת קנה, א. מור ושיל"ע שם.
ריכב תוס' נג, א ר"ה מהו. מ"א סק"ו.	רלח כמור ושיל"ע שם "אחר".
ריכג תוס' שם.	רלט ר"ן (א) ר"ה אביי. מור ושיל"ע שם.
ריכד משה ביצה לו, ב. מור ושיל"ע ס"ה. וראה גם לעיל ס' רסו ס"ו. לקמן ס' שלש ס"א.	רמ ר"ן שם. מ"א סק"ה.
ריכה מדה העירובין ק, א לענין אילן. מור ושיל"ע שם.	רמא מ"א שם.
ריכו מדה העירובין שם לענין אילן. רא"ש ס' ב במפני. וראה גם לעיל ס"ה. וראה להלן ס' שלו ס"א וס"א לענין אילן.	רמב מ"א סק"י בשם שו"ת מורל"כ"ח ס' כה. הגהות מדרבי עירובין פ"א. וראה גם לעיל ס' רטח ק"א סק"ב. ס' רסו ס"ו.
ריכז קנר, ב ורש"י ר"ה קא משתמש.	רמג תוס' עירובין נג, א. מורה הלכה והרא"ש פ"ד ס' ג ומג"ל ל"ח סה (ז, ד) ומדכי רמז רנז. הגהות מדרבי שם. רמ"א ס"ה. וראה גם לעיל ס' רמח ס"א שם.
ריכח מורה הלכה.	רמז "אמר להלוך ב". ודלא כמדר"ק (שוש"ט מה ענין שם שרתוי. וראה הגהות רבנו שם עה"ג (קובץ יגד"ח נג. עא ע' קטס).
ריכט גמי' ביצה שם. רמב"ם פ"א ה"ט. כ"י ר"ה אין רוכבין מ"א סק"י.	
רל ראה רש"י שם ר"ה שטא היתוך. וראה לעיל ס' רסו ק"א סק"ב בתחילתו.	

אחד והנכנס לקרון הרי זה משתמש בדבר המונה על צדי הבהמה ולא התירו אלא להשתמש בצדי אותו דבר^{רס"ד} וגם על הרף היוצא מאחורי הקרון אסור לישוב מפני שהקרון עם כל המחובר בו ויוצא ממנו הכל נחשב לדבר אחד^{רס"ה} ואסור להשתמש על גביה אלא בצדיהם.

אבל ספינה שמוליכות אותה בהמות ההולכות בשפת הנהר מותר לילך בה בשבת^{רס"ו} שבוין שהבהמות הולכות רחוק ממנה הרי הוא צדי צדדים^{רס"ז} וגם אין לחוש בהולך בספינה שמא יתחך ומורה להנהיג הבהמות כמו שיש לחוש בישוב בקרון כמ"ש בס"י רמ"ה^{רס"ח}:

בד מי שעלה על גבי בהמה בשבת אפילו עלה במזיד^{רס"ט} שהיה ראוי לקנסו שישב עליה כל השבת ולא ירד ממנה עד לערב^{ר"ב} כמו שקנסו בעולה על גבי אילן בשבת^{ת"א} אעפ"כ משום צער הבהמה לא רצו לגזור על זה וצריך לירד ממנה מיד^{ר"ב} וכן פורקין המשווי מעל גבי הבהמה^{ר"ג} משום צער בעלי חיים^{ר"ד} ואפילו היה המשווי דבר שהוא מוקצה ואסור בטלטול^{ר"ה} הרי זה מכניס ראשו תחת המשווי ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאלינו^{ר"ו} שאין איסור מלטול מוקצה אלא בידיו^{ר"ז} כמו שיתבאר בס"י שו"א^{ר"ח} ואינו רשאי להניח המשווי עליה עד למוצאי שבת מפני צער בעלי חיים (ואם יגיע לו הפסד אם יפול המשווי נתבאר בסיומן רס"ז^{ר"ט}):

בה וצריך ליהדר כשפורק המשווי שלא יסמוך עצמו לצדי הבהמה^{ר"ט} (ואם ב' שקין מונחים על התמור אחד מימינו ואחד משמאלו ובראש כל אחד מהשקין רצועה אחת וקושרים אותן שתי הרצועות יחד ועכשיו מונה הקשר כנגד גבו של החמור והשקין מכבירין לבאן ולכאן ואי אפשר להתיר הקשר אם לא ינבדה השקין מעט ונמצא שנצמכים השקין על צדי הבהמה כשמנביה אותם אסור לפורקם בשבת מעל החמור^{ר"ט}):

בו בהמה שנפלה לאמת המים אם יכול ליתן לה פרנסה במקומה מפרנסין אותה^{ר"ב} עד מוצאי שבת^{ר"ג} ואם המים עמוקים^{ר"ד} שאי אפשר לפרנסה שם^{ר"ה} מביא כרים וכתות ומניח תחתיה^{ר"ו} ואם עלתה עלתה^{ר"ז} ואע"פ שמבטל כלי מהיכנו^{ר"ח} שהרי כשנשווה הכרים כמים^{ר"ט} שוב אינן ראויים לכלום^{ר"י} בו כיום (שאי אפשר לשמחן לנבנב

רנט סני' כג"כ.

רס מ"א ס"י רסו סוף סק"ה. וראה גם לעיל שם סוף סק"ד.

רסא גמ' שם וכדפירש תוס' שם ד"ה בחיבור. והבא כמ"א שם.

רסב ברייתא קב"ה, ב וכראוקינתא בגמ' שם. רמב"ם פכ"ה הבי'.

רסג רמב"ם שם.

רסד רש"י שם ד"ה ואי לא. שו"ע ס"ט.

רסה גמ' שם. שו"ע שם.

רסו רב יהודה שם. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.

רסז רב יהודה שם. רמב"ם שם.

רסח גמ' שם. רמב"ם שם. מור וש"ע שם. וראה לעיל ס' רמ"ה ס"ג וש"ג.

רסט רמב"ם שם.

ער מ"מ שם. מ"א סק"א.

רמד מ"א שם.

רמה מ"א שם בסופו.

רמו מנהר"ק שורש נה. רמ"א ס"י רמח ס"ב.

רמז מ"א שם סק"ז.

רמח סוף פ"א.

רמט רמב"ם פכ"א ה"ט. מור וש"ע ס"ה.

רנא כ"ח ד"ה ונ"ש ואם עלה. מ"ז סק"י.

רנב כולקמן ס"י שלו ס"ב ט"ג.

רנג רמב"ם שם. מור וש"ע שם.

רנז רשב"י בביריתא קב"ה, ב רמב"ם שם. מור וש"ע שם.

רנח וראה גם לעיל ס"י רסו סוף סב"א.

רנד רמב"ם שם. מור וש"ע שם.

רנה כ"ח ד"ה וכן פורקין נמשמעות גמ' וש"י שם ד"ה שלף. מ"א סק"ט.

רנו רשב"י בביריתא שם. מור וש"ע שם.

רנז מ"א שם.

רנח ספ"ו וש"ג.

הלכות שבת שה

תט

כמ"ש בס"י שי"א דט"ז) לא גזרו חכמים על זה במקום צער בעלי חיים ט"ז שצער בעלי חיים הוא מן התורה ט"ז.

אבל אסור להעלות הבהמה בידו ט"ז אם לא עלתה על גבי הכרים אפילו אם תמות שם מפני שהיא מוקצה ולא התירו מלמול מוקצה אף במקום צער בעלי חיים ט"ז שיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה ט"ז (ויש מתירין ט"ז) להעלותה בידים משום צער בעלי חיים ויש לסמוך על דעתם במקום הפסד מרובה ט"ז) אבל (לדברי הכל) מותר לומר לנכרי להעלותה ט"ז:

בז וכן מותר לומר לו להמרות ט"ז האויות פעם אחת כיום משום צער בעלי חיים שאינו יבולת לאכול ט"ז ואם אין שם נכרי מותר לישראל להמרות ט"ז אע"פ שאסרו המראה בשבת כמ"ש בס"י שכ"ד ט"ז משום צער בעלי חיים התירו ומכל מקום מוב לעשות ע"י קטן ט"ז:

כח הרש הוא מאבות מלאכות ט"ז וכל המפרק אוכל ט"ז או משקה ט"ז ממקום שנתכסה בו ט"ז כגון החולב את הבהמה ט"ז שמפרק החלב מהרד הרי זה תולדת הרש שהרש גם כן מפרק התבואה מהשכולת ט"ז ואינו חייב אלא כשהחלב לתוך כלי ריקן אבל אם חולב לתוך כלי שיש בו אוכלין פמור ט"ז מפני שמשקה הבא לאוכל הרי הוא כאוכל ט"ז ונמצא שאין שם משקה על חלב זה אלא שם אוכל ודדי הבהמה הם גם כן אוכל ט"ז והרי זה כמפרד אוכל מאוכל ט"ז ואין בזה משום מפרק ט"ז.

ואינו דומה לדש שמפרק התבואה שהיא אוכל מהשכולת שהיא פסולת ט"ז והם שני דברים חלוקים זה מזה ושיך לומר שמפרק דבר אחד מתוך דבר אחר המכסה עליו וכן החולב לכלי ריקן שהחלב הוא משקה ומפרקו מהבהמה שהיא אוכל שני דברים חלוקים זה מזה ומדובקין זה בזה ט"ז ויפרק אחד מתוך חברו המכסה עליו מה שאין כן כשהחלב הוא אוכל הרי הוא כמו דבר אחד עם גוף הבהמה שנתפרק ממנה שהוא גם

רפ רש"י צ"ח, א ד"ה מפרק.
רפז ראה רש"י קמ"ג, ב ד"ה אין סוחטין. ראה לקמן סי' שכ ס"א.
רפח ראה גם לקמן סי' שכ ס"א. סי' תצה ס"ט. סי' תקי ס"א. וראה מי פול (רש"י סי' י"ט) כ.
רפט כי מדרשא צ"ח, א ורש"י שם ד"ה מפרק. רמב"ם שם.
רצ רש"י ע"ב, ב ד"ה מפרק. תוס' סו"ה אותה. וראה לקמן סי' שש ס"ט. סי' תקי ס"א ובק"א סק"א.
רצא רמב"ם פ"ח ה"ג, מצינוא דרב יהודה אמי שמואל ומצינוא דרב חסדא קמ"ד, ב ונכ"ש הר"ף שם (ס, א"ב). מ"ט שם. מ"א סק"ב.
רצב רב חסדא שם. רמב"ם שם.
רצג ראה תוס' ע"ב, ב ד"ה מפרק לדעת רש"י. וראה לקמן סי' תקי ס"א.
רצד רש"י קמ"ד, ב ד"ה לתוך הקדרה.
רצה ראה רש"י שם. ראה גם לקמן שם, ושם: כיון שאינו עושה רך פריקתו.
רצו ראה מלחמות ה' לרמב"ם שם (ס, מע"ב).
רצז ראה גם לקמן סי' שש סוף ס"ט. וראה חידושי צ"ח משניות ט"ז, ד.

רעא ספ"ו. וראה שם ספ"ט שאסור גם לשלשין.
רעב לשון הרמב"ם שם. וראה גם לעיל סי' רפו סכ"ה. לקמן ספ"ט. הו"מ הל' עובדי דרכים וצער בעלי חיים ס"ד.
רעג גמ' שם. מ"א שם. וראה גם לקמן שם.
רעד רמב"ם שם. הובא במ"א סק"א ומ"א שם.
רעה מ"א שם.
רעו יבמות צ"ח, א. וכדלעיל סי' קכח ס"ז וש"נ.
רעז שלש התבואות שם נ"א, א אות ג בשם ריא"ו בפסקין שם פ"ח ה"ב שהביא כן בשם קינו תוס' ר"ה בפסקין שם קכ"ה, ב. הובא בב"ח סוס"י שח. אלה רבה סק"ה. וראה גם ל"ן שם (מן, מע"ב) הובא במ"א סק"ט.
רעח ראה ב"ח שם. וראה לקמן סי' שלד ס"ב.
רעט מ"א סוף סק"א.
רפ הדינו לתחוב המאכל למקום שאינו יכולים להחזירו (לקמן סי' שכ ס"ו). וראה לקמן חז"ר סי' ל"ג סק"ב).
רפא תשובת רמ"א סי' ע"ג. הובא במ"א סק"ב.
רפב מ"א שם שכן משמע בתשובת הרמ"א שם. וראה קרבן תמאלה פ"ד אות ע.
רפג מע"ב ו.
רפד מ"א שם.
רפה משנה ע"ג, א. רמב"ם פ"ח ה"ז.

כן אוכל והרי זה כנומל מאכל עב וחוקק מתוכה מעט אוכל^ד שאין בזה משום מפרק אוכל ממקום שנתכסה בו מפני שאין זה נחשב כיוסי לזה.

ומכל מקום מדברי סופרים^ה אסור לחלוב אפילו לתוך האוכלים לפי שכיון שהבהמה אינה ראויה לאכילה בשבת מחמת איסור שהיטה אין שם אוכל עליה והרי היא כפסולת והמפרק מתוכה החלב שהיא אוכל הרי זה דומה לדיש שמופרק אוכל מתוך הפסולת^ו אבל ביום טוב שהיא ראויה לאכילה מותר לחלוב לתוך האוכלין^ז ע"ד שיתבאר בס"ת תק"ה^ח:

כ מותר לומר לנכרי לחלוב הבהמה בשבת מפני שהיא מצטערת מרוב החלב^ט ולא גזרו על אמירה לנכרי במקום צער בעלי חיים שהוא מן התורה^י ומכל מקום צריך שיטול הנכרי את החלב לעצמו^{יא} או יחזור ויקנה החלב מהנכרי בדבר מועט^{יב} כדי שלא יהא נראה כחולב לצורך ישראל אלא לצורך עצמו שלא התירו אלא האמירה משום צער בעלי חיים אבל לא שיעשה בשביל ישראל אלא בשביל עצמו^{יג} שבשעושה בשביל ישראל הרי הוא שלוחו ממש והרי זה כאלו עשה הישראל בעצמו ששלוחו של אדם כמותו^{יד} ואף שאין אומרים כן אלא בישראל שנעשה שליח לישראל^{טו} מכל מקום חכמים החמירו כן נבי שבת ויו"ט וכיוצא בהן אף בנכרי שנעשה שליח לישראל שהיא נחשב כמותו^{טז} ממש כשעושה בשבילו אבל כשעושה בשביל עצמו לא החמירו אלא שלא לומר לו לעשות וע"ד שיתבאר בסוף סי' ש"ז^{טז} וכאן התירו משום צער בעלי חיים:

ל במה דברים אמורים (א) כשאמר להנכרי לחלוב אבל אם נכרי חלב מעצמו מותר

קונטרס אחרון

(א) במה דברים אמורים כשאמר בו אף שלפי דעת המג"א בס"י רע"ז^א שפסק כרי שמה"ב דבעושה משל ישראל צריך למחות אף שעושה מאליו, יש לומר דהכא נמי עכ"פ צריך

רצו ראה מלחמת ה' שם.

רצט משמעות הריב"ש שם. וכן משמע בר"ן שם (ס, סמ"א).

ש תוס' קוד', ב ר"ה חולב כשם ר"ת. ועד"ז גם בר"ן

שם (ס, א"ב) וברעת הרי"ף שם.

שא תוס' שם, ר"ף שם. רא"ש פכ"ב סוס"ג.

שב סעי' א; ג.

שג שו"ת מנה"י"מ (פראג) סי' נטו. והוא ברא"ש פ"ח

סי' ג נ"ב ופ"ב סי' כג. מרדכי רמז תת. הגהות

מימינות פ"ח אות ג. מור וש"ע סי' כ"ב. וראה גם לעיל

סכ"ז וש"ג. וראה לקמן ה"מ הל' עוברי הדינים ונער

בעלי חיים קרי"א סק"ג.

דש ראה לעיל סי' רנב קרי"א סק"ו: שאמורה זו הדיה

היא ולא הותרה שצער בעלי חיים היתה שמת

דרכו, והלך כל מאי ראשון עכ"ל דהיינו שיקנה החלב

כדי שיהיה מותר בשביל עצמו כו'. וראה לקמן ה"מ שם

קרי"א סוף סק"ה: גמ"ש מרדכי"ם רדו, אינו דחה בהכרח,

דדא שב ואל תעשה הוא ובה"ג לא הדיקן איסורא

דריבן אפילו אמורה לנכרי ... אלא דהבא לא העמידו

דכיהם דהוה דכיהם משם צער בעלי חיים, נמצא שצער

בעלי חיים רדה את הבהמה. וראה גם לעיל סכ"ז. וראה לקמן סי' שבת ספ"ז ופ"כ שלא התירו לומר לנכרי להשקותה וללקט לה עשבים. ונעם החילוק ביניהם נתבאר לקמן ה"מ שם קרי"א ס"א ג.

שה מנה"י"מ שם. והוא ברא"ש ב"ב שם. הגהות מימינות שם בשם הרב זקק. מרדכי שם וכו"מ רמז רסג.

שו מור בשם ה"ר יונה ומה"מ מרומנובורג, בתשב"ץ סי' נטו.

מרדכי שם והגהות מרדכי קדושין רמז תקסו

בשם התוס'. כל בו סי' לא ואחרות חיים הל' שבת סי' יז.

שז ש"ע ס"ב.

שח ראה הפנים לעיל סי' רנב קרי"א ס"ח פ' (ר"ה הענין

הוא), שהם ב' איסורים נפרדים, ואף שהותרה

האמירה עדיין הצריכו שעושה בשביל עצמו שלא יד'

כשלוהו.

שח ראה לעיל סי' רנב ס"א ש"ג.

שט קדושין נא, ב.

שי כדלעיל שם וש"ס.

שיא סעיף לה.

ציונים לקונטרס אחרון

ב הובא בהגהות מימינות פ"ו אות ו. הגהות מרדכי רמז תנב.

א סק"ד. וכ"ה לעיל ס"ג וש"ג (אבל ראה בנוסמן

שם, שבמהדור"ב חזר בו ופסק באופן השני דלקמן

בהמשך הקרי"א).

הלכות שבת שה

ת"א

לשול ממנו החלב בחנם ואין צריך לקנותו ממנו^{ט"ב} אפילו כדבר מועט (מפני שכל נכרי העושה מעצמו בודאי מתכוין לטובתו שיקבל טובת הנאה מהישראל בשביל זה כמו שנתבאר בס' רנ"ב^{ט"ג} וה"ו כחולב לעצמו):

ל"א וכל זה בנכרי שאינו עבדו אבל עבדו ושפחתו השכורים לו לשנה או לשנתיים אין צריך לקנות מהם החלב אף אם אמר להם לחלוב בשבת מפני שהם מתכוונים במלאכתם לטובתם כדי שיקבלו כל שכרם בסוף שנתם שכשנשכרו בתחלה לדעת כן נשכרו שיחלבו ככל עת שצריך לחלוב^{ט"ד}:

ל"ב וכל זה לאכול החלב למוציא שבת אבל (ג) שש^{ט"ו} בשבת עצמה אסור^{ט"ז} אפילו

קונטרס אחרון

לקנות חלב כי היכי דליעבד אדעתא דנפשיה. מכל מקום כיון שהמג"א^א מיקל כאן לגמרי^א, וכן משמע מלשון הש"ע^ב וב"י^ב שהערו להקל, אין להתמיר כלל, כי בלאו הכי רבים החולקים על ר' שמחה כמו שנתבאר בס' רנ"ב^א. ובפרט שכן משמע מפשט לשון השב"א^א וש"ע סימן ד"ש^ב דאף שרואהו נושה משלו אין צריך להפרישו עיין שם בב"י^א. וכן משמע בס' ש"ז ס"ב^א, ומקור הדין שם מספר התרומה^א דפליג עם ר' שמחה בהגהות מיימוניות עיין שם.

ובגמג' שיש לומר^א, שאף המג"א לא החליט בס' רע"ו לאיסור אלא במדרוה וכהאי גוונא שגוף הישראל נהנה, ואף שאסור לו ליהנות מכל מקום הנכרי מתכוין שיהנה גוף הישראל בשבת ואדעתא דהכי עבדי, ומכאן טעמא אסור ליהנות עיין ס' רנ"ב במג"א ס"ק י"א^א, ויש לומר דמכאן טעמא נמי צריך למחות, עיין מג"א ס' ש"ה ס"ק כ"ט^ב, ובהא אחי שפיר מ"ש בהגהות מיימוניות^א ומותר למחות בעבדים המכביים נרותיו, ומשמע דאינו צריך למחות כמ"ש המג"א ס' רע"ו^א, והיינו משום שאין גוף ישראל נהנה מכביה כמו מהדלקה, ומשום הכי כאן בסעף כ"א^א הנית בצ"ע ולא החליט לאיסור כמו בס' רע"ו^ב. אבל אין לומר דר' שמחה נמי לא אסר אלא במדרוה, דהא מיייתי ראיה מירושלמי^ב דאיירי בכביסת כלים עיין במ"ש בס' רנ"ב^א:

(ב) בשבת עצמה כו' מה שכתב המג"א^ב כיון דאינה ראויה לאכילה הוי מוקצה צ"ע.

שיב לביש ס"ב.

שיג סעף י' וש"נ אלא ששם אמר בעשהו בשל ישראל, וכאן הוסיף לגמרי, וראה ק"א ס"א.

שיד כ"ח ס' ש" ד"ה רוב בניו. הובא בס' סק"ב ובג"א סק"ג. וראה לעיל ס' רמב"ם שאין לסמוך על המתירים בשבדי שנה כי אם לענין דליקה. ונתבאר לעיל

ציונים לקונטרס אחרון

טו ונתבאר במהד"ב^א לסי' רמג (ד"ה וספר התרומה). וראה לקמן שם ס"ב ובנספח שם.

טז פ"ב אות ה. הובא בנור ורמ"א ס' רעו ס"ד.

לעיל שם ס"ה.

יז ס"ק יד (שכשנה של ישראל צריך למחות).

ית סק"ד.

יט ובמהד"ב^א לסי' רמג בסופה הביא פירוש האילה

רבה במ"א, דלא מיירי המ"א כאן אלא לענין

לאכול הגבינות בשבת, דהוי כנתנה. ומסיים, שגם

אם אין כוננתו, הרי חזר בו המ"א בס' שכה

שלא אסר אלא כשנתנה.

כ פ"א הי"ט (ונתבאר במהד"ב^א לסי' רמג ד"ה והנה

מהד"ס).

כא ק"א סק"ה וסק"ו.

כב סק"י"ב. והחלב אסור אפילו חולב לתוך האוכל

כיון דהבהמה אינה ראויה כו'.

ס' רמב"ם ס"ק ו (ד"ה ונדרו). שכאן אין צריך למחות ממנו צער בעלי חיים (כמו שהתירו האמיד).

שטו ראה קונטרס השלחן (ע' נו) שכאן צ"ל הציון לק"א

סק"ב (ולא כנרמס בדפוסים האחרים בסל"ח).

שטז ונתת ה"פ בתש"ב ס' מא. כל בו ס' לא. מור

וש"ע ס"ב.

ג סוף סק"ג שכתב שהעולם נוהגין כסברא הראשונה.

ד ולא מצריך לקנות החלב מן הגוי אף אם הישראל אמר לו לחלוב.

ה ס"כ, שהביא דעת המתירים בסתם.

ו ד"ה וכחב ה"ר יונה.

ז ק"א סק"ה.

ח בתשובה ס' נט.

ט סעף א.

י סוסי' דש.

יא ראה מה שכתב שם (במוסגר), וש"נ.

יב ס' רנב. וראה גם ס' רנב (ונתבאר לעיל ס' רנב ק"א ס"ה ד"ה והאמת) וס' רמג (ונתבאר

מהד"ב לסי' רמג ד"ה וספ"ה התרומה).

יג וכן מסיק במהדורה לסי' רמג בסופו.

יד ולעיל שם ס"י.

למטלוש¹¹ אפילו חלבה הנכרי מעצמו ואפילו הוא בהמת הנכרי מפני שגורו חכמים¹² על משקים שזבו מהפירות בשבת מאליהם או ע"י נכרי לאסרם עד למוצאי שבת

קונטרס אחרון

דבהדיא אמרין בריש ביצה²³ שבת דעלמא תשתרי אי לא משום גזירה²⁴, וכן פסקו הר"ף²⁵ ורא"ש²⁶ ושאר פוסקים, וכן כתב מג"א עצמו ריש סי' שכ"ב²⁷, ומאי שנא חלב מביצה, עיין שם בר"ן²⁸ ובהגהות אשר"י. ועוד מאי שנא מבהמה עצמה שנשחטה דלא הוי מוקצה משום דלא דחיא בידים כמבואר בס"י שו"ת²⁹ עיין שם בב"י³⁰, וכל שכן בחלבה, דהא אפילו הר"ן³¹ שמחמיר מבהמה עצמה כמבואר בב"י שם מיקל בחלבה, כמבואר בדבריו ריש פרק קמא דביצה עיין שם ובפרק חבית³².

ומשום משקין שזבו אין לאסור בתוך האוכלין³³, דאם לא כן אף ביו"ט ליתסר כמו ביצה שנולדה ביו"ט לר' יהודה בפרק קמא דביצה³⁴. ואין לומר דשאני הכא³⁵ דאיכא למיגור שמא יחלבו בעצמו, דהוא אף אם יחלבו בעצמו³⁶ ליכא איסורא דאורייתא³⁷ והוי ליה גזירה לגזירה. וצ"ל³⁸ דכולה חדא גזירה היא עם משקין שזבו, אי"כ ביו"ט נמי כמו ביצה למאן דסבירא ליה כולה חדא גזירה³⁹ היא. ועוד דלשמא יחלבו לא חיישין כלל בשחלבה נכרי, דאפילו בסחיטה ש"י⁴⁰, אלא דאסור משום שלא תחלוק במשקין שזבו בין מאליהן לע"י נכרי, כיון דלהישראל אחי ממילא כמ"ש שם⁴¹, וא"כ לתוך האוכלין ודאי לא הוי בכלל משקין שזבו מדשרו ביו"ט. וכן הוא בהדיא במלחמות⁴² בשם הגאונים והר"ף בתשובות כמ"ש שם.

ועיין בעירובין דף מ"ו ע"א בתוספות ד"ה כ"ש כו' דאפילו לר' שמעון לא הוי שרי במשקין שזבו אף בלא גזירת שמא יסחוט אם לא משום דמעיקרא נמי אוכלא עיין שם, ואפילו הכי שרי ר' שמעון בשמן של בדין⁴³, אע"ג דלר' יהודה הוי נולד משום דאינו ראוי מתמת הקורה כמו שכתבו התוספות (בשבת ד"ט ע"ב⁴⁴). וע"כ צריך לומר דהקורה אינה מונעת מלהיות ראוי לאכילה אלא לענין נולד דר' יהודה דאינו דבר חדש ממש, אבל לא לענין נולד דר' שמעון שהוא דבר חדש ממש, וזה אינו חדש ממש כיון שהיה יכול להגביה הקורה אע"פ שהסית דעתו מלהגביהה בבין השמשות. ואם כן יש לומר הכי נמי בנידון דידן, דאף שביצה שנולדה ביו"ט נקרא נולד לבית שמאי⁴⁵ בתרנגולת העומדת לגדל בצים אף לס"ד דלית להו מוקצה ואית להו נולד דר' יהודה⁴⁶ עיין ר"ן⁴⁷ ומהרש"א ריש פ"ק דביצה⁴⁸ ותוס' שם⁴⁹, מכל מקום לענין נולד

שיז מ"א סק"ב, ולא ממוענו אלא ממעם הטבואר שית משנה קנו, ב. בפנים (ראה קו"א סק"ב).

צינים לקונטרס אחרון

- גג ב, ב גבי ביצה שנולדה בשבת.
- כד משום שבת אחר יו"ט.
- כה ביצה א, ב.
- כו שם פ"א סי' א.
- כז סק"א. ובי"ה לקמן סי' תקיג ס"ב.
- כח ד"ה ואיכא.
- כט ס"ב, ולקמן שם ס"ה.
- ל ד"ה השוחט.
- לא (י, א) ד"ה גרסי.
- לב (ס, ב) ד"ה ואחריים (בשם הרמב"ן).
- לג שבוה אסר המ"א, ונכ"ל.
- לד ג, א (לדעת ר' יוחנן שאסורה משום משקין שזבו).
- לה גבי חליכה בשבת ע"י גוי לתוך אוכל.
- לו לתוך אוכל.
- לז כמבואר בפנים סוף סכ"ח.
- לח כלומר: וצטרף לומר כו' וא"כ יוקשה ביו"ט
- נמי יאסר כמו כו'. ואוצ"ל: וא"ל נואן לומר.
- לט ראה ביצה ג, א.
- מ שם (מו, א) ד"ה ומהו בשם הרמב"ן (סוף פט"ז דשבת).
- מא סעיף ג, וראה גם סי' שכה ס"ח.
- מב ראה לקמן סי' תקטו ס"ז: שחכמים גזרו על דבר שנעקר מהמחובר בשבת או ביו"ט לאסרו באכילה בו ביום ... משום גזרה שמא יחלוש בעצמו.
- מג שם (ס, ב).
- מד ראה שבת יט, ב.
- מה ד"ה שמן.
- מו במשנה ביצה ב, א.
- מז ראה ביצה ב, א.
- מח שם (א, א) ד"ה ואיכא.
- מט ב"ה אוכלא.
- נ ד"ה קא.

הלכות שבת שה

תיג

מתעם שיתבאר בס"י ש"כ"ט^ט ושכ"ה^ט ובכלל גזרה זו הוא ג"כ החלב שנחלב בשבת^ט שהוא ג"כ משקה הנולד בשבת וכיון שאסור באכילה אסור ג"כ בטלמול שמוקצה הוא כיון שאינו ראוי לבו ביום ש"כ.

ואף אם חלבה לתוך האוכלין^ט שאין על החלב תורת משקה ואינו בכלל גזרת משקין שזבו^ט אעפ"כ אסור עד הערב אם לא נחלב מיד ככניסת השבת אלא לאחר זמן בענין שאפשר שרוב החלב שברד הוא נולד שם בשבת שאותו החלב שניתוסף בה בשבת הוא מוקצה מפני שהוא מעשה חדש שנולד בשבת^ט שדם נעקר ונעשה חלב^ט ואף שהיה דעתו עליו מבעוד יום אין זה מועיל כלום כיון שלא היה או עדיין בעולם ואינו דומה לשאר נולד בשבת שמותר מפני שהיה כבר בעולם מבעוד יום אלא שנשתנה בשבת^ט כמו שיתבאר בס"י ש"ח^ט.

ומה שהתירו ביו"ט לחלבו לתוך האוכלין הוא מפני שכיון שהבהמה ראויה לאכילה ביו"ט עם החלב שבה שאם היה רוצה היה שוחטה ואוכל גם החלב שניתוסף בה ביו"ט^ט מפני שהוא טפל אליה ובטל אצלה^ט א"כ גם כשנחלב ממנה כהייה אינו אסור משום נולד מפני שהוא כאוכל הנפרד מאוכל שהוא עם גוף הבהמה הם כמו דבר אחד ששניהם תורת אוכל עליהם והרי זה אוכל שנפרד מאוכל ואין תורת נולד עליו אע"פ שהוא מעשה חדש משא"כ בשבת שאין בהמה ראויה לאכילה הרי החלב שנחלב ממנה נקרא נולד גמור שנולד בעולם בשבת:

לך^ט הגבינות שעושות השפחות^ט בשבת מחלב של ישראל אם עושות בבית ישראל אע"פ שעושות מעצמן שלא מדעת דירשאל שבדאי מהכוונות לטובת

קונטרס אחרון

דרי' שמעון אוכלא דאפרת הוא כמו שמן של בדרין, ולהכי שרי ביו"ט אבל לא בשבת, כדמוכח בתוספות בשבת שם^ט גבי צואה, דאי לא הוי מאתמול במעיו לא מהני דעתיה עילויה, ואף שכתב כן לרבי יהודה, מכל מקום הוא הדין לרבי שמעון דדמי לאפר שהוסק ביו"ט^ט בס"י תצ"ה^ט, וצ"ע י'.

<p>שכ תוס' ביצה ב', א ד"ה קא. וראה גם תוס' עירובין מז, א ד"ה כל.</p> <p>שכ סכ"ג. וראה בארוכה לקמן סי' תקח סוף ס"ב ובק"א סק"ה.</p> <p>שכט ראה ביצה ב, א ובתוס' ד"ה אוכלא. לקמן סי' תקח סוף ס"ג. וראה ק"א שם.</p> <p>של וראה לקמן סי' תקח בק"א שם (באמונצ).</p> <p>שלא כ"ה בכל הרפוסים (שחור ציין למקוץ לג).</p> <p>שלב ראה לעיל סי' רנד סי"א שאין להקל בשכור שנה לכל המלאכות אלא ברליקה, ושם צוין למסקנתו במהרה"ב שגם שכור שנה יש לו דין נכרי העושה מעצמו (במכות הנאה להשלים קבלתו), ודין העושה מעצמו יתבאר לקמן בסמוך.</p>	<p>שיט סוף ג (מאליהם) וש"נ.</p> <p>שכ סוף ח (מאליהם או ע"י נכרי) וש"נ.</p> <p>שכא מורי. לבש ס"ב. וראה גם לקמן סי' תקח ס"ה.</p> <p>שכב ראה גם לקמן סי' שח ס"ט.</p> <p>שכג מ"א מק"ב, ולא מנעמנו אלא ממעם הטבאר בפנים (ראה ק"א סק"ב).</p> <p>שכד ברעלי סוף סכ"ח (לענין יו"ט), ולקמן סי' תקח ס"א. וראה ק"א שם.</p> <p>שכה ראה תוס' י"ג, ב ד"ה שמן, ונתבאר בק"א שם.</p> <p>וראה גם לקמן סי' ס"ט. סי' תצח סכ"ד. וראה וזכרון ויקף את רנ"ד.</p> <p>שכו כבורות ו, ב. כ"ר מאיר גזרה ט, א. אבל ראה לקמן יו"ד סי' קפ"ד מק"ב דלא ק"ל כב"ד דם נעקר ונעשה חלב. וראה מ"מ יצוינים.</p>
--	---

צינונים לקונטרס אחרון

- נג ט"ז, ולקמן שם סכ"ה.
 נד וראה עוד לקמן סי' תקיח ק"א סק"ה.
 נא י"ג, ב.
 נב שאסור לר' שמעון, ראה תוס' ביצה ח, א ד"ה אמר ועירובין מז, א ד"ה כ"ש.

עצמן למצוא הן בעיני ישראל כמ"ש בס' ד"ש¹⁷² אעפ"כ צריך למחות בידן¹⁷³ מפני מראית העין שיאמרו שלדעתו הן עושות כיון שעושות בביתו וכמו שנתבאר בס' רנ"ב¹⁷⁴ ועוד שכיון שעושות מחלב שלו והוא רואה ושותק להן הן מבינות שהוא חפץ בכך ולדעתו הן עושות כמ"ש שם¹⁷⁵:

ל"ה מי שיש לו נער נכרי ורוכב על הבהמה כשמוליכה להשקותה אינו צריך למנעו מפני שהחי נושא את עצמו¹⁷⁶ ואין איסור אף לאדם להוציא את החי לרשות הרבים אלא מדברי סופרים¹⁷⁷ ובבהמתו לא גזרו¹⁷⁸ אבל צריך למנעו שלא יתן עליה בגדיו שפשטם מעליו ולא שום דבר¹⁷⁹:

ל"ו מותר למסור סוס או חמור לרועה נכרי¹⁸⁰ ואין חוששים שיעשה בהם מלאכה בשבת מפני שמתירא¹⁸¹ שלא ידא נתפס כנגב אם ישתמש בהם ואינו דומה למלאכה בהמתו לנכרי לעשות בה מלאכה בחול ומתנה עמו שתנוה בשבת ואעפ"כ אסור מפני שאין הנכרי נאמן על כך¹⁸² כמו שנתבאר בס' רמ"ז¹⁸³ לפי ששם אינו נתפס כנגב אם יעשה בה גם בשבת כיון שהשבת היא בתוך משך זמן שאלתו שהיא מסורה לו למלאכה משא"כ הרועה שאין הבהמה מסורה לו כלל למלאכה אף בחול אלא לרעותה בלבד הרי הוא נתפס כנגב אם ישתמש בה ואם רואה אותו או נודע לו שעושה בה מלאכה בשבת חייב למחות בידו¹⁸⁴:

ל"ז מי שקנתה בהמתו שבתה בכין השמשות אצל הרועה השוכת חוץ לתחום העיר ובכשת יצאה מתחום הרועה לתחום שלו אסור להביא בידו לביתו¹⁸⁵ מפני שאין לה שם אלא ר"י אמות¹⁸⁶ כדן אדם היוצא חוץ לתחום שקנה בו שבתה בין השמשות כמו שיתבאר בס' שני¹⁸⁷ אבל מותר לו לקרותה שתבא אחריו¹⁸⁸ עד ביתו כיון שאינו מוליכה בידים אלא היא הולכת מעצמה ע"י קריאתו ואינו מחזיר למנועה מזה שאין אדם מותר על איסורי תחומי בהמתו¹⁸⁹ כמו שיתבאר¹⁹⁰ ואפילו אם יצאתה חוץ לתחום שלו וחוץ לתחום שלה יכול לקרותה שתבא אצלו¹⁹¹ ואין חוששים אם תתיר לו

שלז סמ"ח ט"ז מרדכי רמז רמא בשם תוס' שאין ע"ז מן, א. מור ושליע סכ"ב.
שלח כולקמן ט"ז שח ספ"א תש"ג.
שלט מ"א סק"ו.
שמו מור ושליע שם.
שמא שבלי הלקט ט"ז ק"ג בשם רב האי גאון, שלי"ע סכ"ג.
שמב דאה ב"ה ט"ז רמז ר"ה אבל בהמתו, באה"ש יש סק"ד.
שמג סמ"ג ל"ח טה י"ז, ג. הובא ב"י פוס' י"ז, רמז.
שדמ סעף ג.
שמה שבלי הלקט שם, שלי"ע שם.
שמו רש"י גג, ב ר"ה שהיה תחום, מ"א ט"ז שו סק"ד.
שמוז דאה רש"י שם, מ"א שם.
שמוח ס"א, ואצ"ל: מ"ז שצנ, ראה שם ס"ג ופ"ה.
שמוט ביריות ורש"י שם, מור ושלי"ע ט"ז שו ס"ב.
שנ רש"י שם.
שנא סעף לח.
שנב מ"א שם.

שלז ס"ה דה בשוע"ר לא הגיע לידנו, וראה שם בשו"ע ס"א (מתשובת הרשב"א ח"א ט"ז נפ המובא בב"י שם בסופו, הובא גם כן בק"א סק"א).
שלז מ"א ס"ק י"ד (שהשאר בע"ע מזה שהתיר בשו"ע).
 אבל ראה מהדורא בתרא לסי' רמז (ר"ה והכי נמו) שמשק כרעה הגות יומיונות (פ"ה אות י) כיש מהר"ם מרומנובורג (שו"ע סכ"א) שהתיר, וראה מהדור"ב שם בסופו, שמשק שאין צריך למחות אלא כשנעף הישראלי נותה בו, ומביא שם פירוש האליה רבה (ס"ק כב), שהמ"א שמהמור כן מר"י לענין לאכול הגבינת בשבת דר"י כנהנה.
שלח ראה שם ס"ה לענין קבלות, אבל ראה ק"א שם סק"ה כרעה תור"ם מרומנובורג (ושו"ע) בה, שבעשע"ש מנעמו אין צריך למחות אפילו בביתו, וראה מהדור"ב שם שמשק דלהלכה כמהר"ם מרומנובורג בה.
שלו ס"ה, אבל ראה בנספח שם שבמהדור"ב חור בו, ומסקי כמהר"ם מרומנובורג ושלי"ע בה, שבעשע"ש מנעמו אין צריך למחות אפילו כשראה ושותק.

הלכות שבת שה"ש

תמו

זה שמא יבא לילך אצלה חוץ לתחום כדי להביאה לביתו מפני שאין כהול על בהמתו כל כך לעשות איסור בשבילה¹⁰¹ כמו שיתבאר בס"ל¹⁰² ש"ב¹⁰³:

לח מותר למסור בהמה לרועה אפילו בשבת אע"פ שבבין השמשות קנתה הבהמה שביתה אצל הישראל בעלה אלפים לכל רוח ובשבת יוליכה הרועה לרעות חוץ לתחום אין בכך כלום שאין אדם מזהיר על תחום בהמתו¹⁰⁴ ואפילו אם יוליכה חוץ ל"ב מיל¹⁰⁵ שיש אומרים¹⁰⁶ שתחום זה מן התורה מכל מקום אינו נקרא בשם עשיית מלאכה אלא הוא איסור בפני עצמו ואין אדם מצווה אלא שתשובת בהמתו מעשיית מלאכה ולא מהליכה חוץ לתחום¹⁰⁷ ולא קנתה הבהמה שביתה אצלו אלא לענין שאסור לכל אדם להוליכה בידים חוץ לתחום שלה אפילו מי שיכול לילך שם בעצמו כגון שהנחת עירובי תחומין שם אבל מה שהנכרי מוליכה חוץ לתחום מעצמו בלא אמירת הישראל אע"פ שהישראל מסרה לו אין זה חמור ממה שהוא קורא לה והיא באה אחריו שהתירו חכמים¹⁰⁸.

ויש מי שאסור¹⁰⁹ למסרה לו¹¹⁰ בשבת אפילו אם ידוע שלא יוליכה חוץ ל"ב מיל אלא חוץ אלפים ומוב לחוש לדבריו¹¹¹.

ובמקום שנהגו להחמיר שלא למסור אף ביום ו' אם נהגו כן כדי לעשות סייג וגדר אין להתיר להם ואם נהגו כן מחמת מעות שהיו סבורים שיש איסור דבר מותרים בפניהם ומודיעים להם שהוא מותר גמור¹¹² ואף אם הרועה מוליך הבהמה מבית הישראל בשבת עצמה כיון שמסרה לו מערב שבת לא קנתה שביתה כלל אצל הישראל כמו שיתבאר בסיומן שצ"ז¹¹³ ואף שקנתה שביתה כרגלי הרועה הנכרי מכל מקום כיון שהפני נכרי אין קונין שביתה אלא משום שגורו על בעלים נכרים משום בעלים ישראל כמו שיתבאר בס"ה ת"א¹¹⁴ אין להחמיר כל כך לגזור אף כשהנכרי מוליכה חוץ לתחום מעצמו אף שהישראל מסרה לו כיון שרבים מתירים בכל ענין:

שלו באיזה מפצים מותר לדבר בשבת וכו' כ"ט מעיפים:

א וזכברתו¹¹⁵ מעשות דרכך ממצוא חפצך ודבר דבר¹¹⁶ ממצוא חפצך דרשו חכמים¹¹⁷:

שגם למחרתם אלשך אמרה לכה מותרת אם אינו אוטר לו בפירוש להוציאה חוץ לתחום.

שסב ולעיל סי' רטו שם נבי כלם כתב שהעיקר ברעת הגרות מרדכי, אלא שנקרא שם כתב שלענין למסור בהמה לרועה "יש לחוש לדבריו" של מרדכי אלשך אם אוטר לו לרעותה וידוע שירעה חוץ לתחום.

שסג מרדכי אלשך שם, הובא במ"א שם.

שסד ס"ה: אפילו מסרה לו ב"ב .. לפי שגם המהם גם גם מאתמול היה ברעתה למסרה לו היום וקנתה שביתה במקום שביתה הרועה.

שסה ס"א וש"נ.

שנג נג' וכו' אישה בברייתא שם.

שנד ס"ג וש"נ.

שנה הגרות מרדכי וקדושיין רמז תקסה. הובא בחלקו בב"י פוף הסי' רמ"א סכ"ג. מ"א רסק"ה. וראה לעיל סי' רטו ס"ה שרועה זו (הגמ"ר) מותר לו אפילו למסור בידים, אם הגוי מנציחה חוץ לתחום מרעתו לצורך עצמו. וראה שם בק"א סק"ב שאם הישראל אוטר לו לרעותה וידוע שירעה מוחין לתחום, יש לאסור אלא אי"ב אוטר לו בפירוש שירעה בתוך התחום. ע"ש.

שנו הגרות מרדכי שם. הרה שפרכי משה אות ה הובא במ"א סק"ה. וראה לעיל ק"א שם ברעת המ"א.

שנז נכמן לקמן סי' שצו ס"א.

שנח הגרות מרדכי שם.

שנט אהרה שבת סי' פ. מ"א שם. וברלעיל ס"ו.

שס תשובת מרדכי אלשך סי' נא וסמ"ב, הובא במ"א שם. וראה ק"א שם (בתחילתו).

שסא וראה גם לעיל סי' רטו ס"ה ויש הוסף שאמור לו לרוב בידים שיתאימה חוץ לתחום אבל מותר להראות לו ולגור לו שישלם מעצמו. וראה גם בק"א שם

סימן שו

- א לכללות סי' זה ראה ביאורי השלחן ע"י רמז וא"ך.
- ב ישעיה נח, יג. וזכברתו, נתבאר לעיל סי' רטב ס"ג.
- ג מעשות דרכך - לעיל רס"ג שא (בהשלמה). ממצוא חפצך - בס"י זה, ודבר רב - לקמן רס"ג שו. תהלת המפוק קראת נג' - לעיל סי' רטב ס"א.
- ד ק"ג, סע"א; קג, א.